

УЧИНЧИ БЎЛИМ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

562 Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўлларида хавфсизликни таъминлаш ва ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг «Автомобиль йўллари тўғрисида», «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Шаҳарларда йўл қурилишини ташкил этишни такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2005 йил 26 апрелдаги ПҚ–62-сон қарорига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўллари минтақасида хавфсизликни таъминлаш ва ташкил этиш қоидалари 1-иловага мувофиқ;

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортида ташишда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш қоидалари 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин ва 2012 йил 1 январдан бошлаб жорий этилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва «Ўзавтойўл» ДАК бир ой муддатда мазкур қарор билан тасдиқланган қоидаларда белгиланган талаблар юзасидан кенг тушунтириш ишлари олиб бориш чора-тадбирларини кўрсин.

3. Манфаатдор вазирликлар ва идоралар бир ой муддатда мазкур қарор талабларидан келиб чиққан ҳолда идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларига тегишли ўзгартириш ва қўшимчалар киритсинлар.

4. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Автомобиль йўлларида фойдаланиш қоидалари ва уларни қўриқлаш тўғрисида» 1974 йил 17 апрелдаги 172-сон қарори (Қарорлар тўплами, 1974 й., 4-сон, 16-модда) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б.И. Зокиров зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг

Бош вазири

Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент ш.,
2011 йил 26 декабрь,
342-сон

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 26 декабрдаги 342-сон қарорига
1-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўллари минтақасида хавфсизликни таъминлаш ва ташкил этиш ҚОИДАЛАРИ

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қоидалар Ўзбекистон Республикасининг «Автомобиль йўллари тўғрисида» ва «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Шаҳарларда йўл қурилишини ташкил этишни такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2005 йил 26 апрелдаги ПҚ-62-сон қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган.

2. Мазкур Қоидаларда қуйидаги атамалар ва тушунчалар қўлланилади:
автомобиль йўли — транспорт воситалари ҳаракатланиши учун мўлжалланган, уларнинг белгиланган тезликда, оғирликда, ўлчамларда мутасил ва хавфсиз ҳаракатланишини таъминлайдиган муҳандислик иншоотлари мажмуаси, шунингдек ушбу мажмуани жойлаштириш учун ажратилган ер участкалари ва мажмуа устидаги белгиланган доирадаги бўшлиқ;

автомобиль йўлининг ўқ чизиги — қатнов қисми ёки ажратувчи тасма ўртасидан ўтувчи шартли чизик;

автомобиль йўллари ривожлантириш чизмаси — иқтисодиёт тармоқлари ҳамда ҳудудларни ривожлантиришга боғлиқ ҳолда автомобиль йўллари ривожлантиришнинг мақсади ва асосий кўрсаткичларини, уларни лойиҳалаш, қуриш, таъмирлашнинг мақсадга мувофиқлигини асословчи ва техник даражасини ошириш бўйича бошқа тадбирларни ўз ичига олган чизма;

автомобиль йўлларидан фойдаланувчилар — йўл ҳаракатининг иштирокчилари бўлган ёки ажратилган минтақа ҳамда йўл бўйи минтақаси доираларида белгиланган тартибда рухсат этилган фаолиятни амалга оширувчи юридик ва жисмоний шахслар;

ажратилган минтақа — автомобиль йўли, унинг тегишли таркибий элементлари ва муҳандислик иншоотлари, шунингдек автомобиль йўлидан фойдаланиш учун зарур бўлган бинолар, иншоотларни жойлаштириш, ихота ва манзарали дарахтлар ўтқазиш учун доимий фойдаланишга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда бериладиган ер участкаси;

қатнов қисмининг чети — қатнов қисмини йўлбўйидан ажратувчи чизик;

қизил чизик — умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари учун йўл қурилишига ажратилган ер тасмаси чегарасидан бошлаб белгиланган хавфсизлик минтақаси. Кўчалар учун қатнов қисми четидан бошлаб белгиланган хавфсизлик минтақаси;

магистрал кўча — шаҳарнинг асосий тармоқ йўли. Улар умумшаҳар аҳамиятига эга бўлган (аҳоли яшовчи, саноат туманлари ва жамоат марказлари ўртасидаги алоқа, шаҳар ташқарисидаги автомобиль йўлларидаги чиқиш) ва туман аҳамиятидаги магистрал кўчалар (туман чегарасидаги ва умумшаҳар аҳамиятига эга бўлган магистрал кўчалар билан транспорт алоқалари)га бўлинади;

механик транспорт воситаси — двигатель билан ҳаракатга келтирилган транспорт воситаси (мопеддан ташқари). Ушбу атама барча трактор ва ўзиюрар мосламаларга ҳам тааллуқлидир;

йўлнинг режаси — йўлда жойлашган барча иншоотлар билан йўлнинг горизонтал текисликдаги акси;

йўлбўйи минтақаси — ажратилган минтақага туташган, чегараларида аҳоли хавфсизлигини ва транспортнинг ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш учун ердан фойдаланишнинг алоҳида шартлари белгиланган ер участкаси;

йўлга мутасадди хўжалик — умумий фойдаланишдаги автомобиль йўли тармоғини, унинг меъёрий эксплуатацияси учун зарур бўлган барча иншоотларни, шунингдек мазкур йўлларни тузатиш ва сақлаш билан шуғулланувчи корхона ва ташкилотларни ўз ичига олади;

йўл хизмати — автомобиль йўлларини ва йўл иншоотларини сақлаш ва тузатиш, автомобилларнинг хавфсиз ҳаракатини таъминлаш, йўлнинг техник тоифасини сақлаш ва ошириш бўйича ишлар юкланган бўлинмалар мажмуаси;

йўл тармоқларини ривожлантириш — ҳудуддаги иқтисодий тармоқларига ва аҳолининг автомобилда ташишга бўлган эҳтиёжига ҳамда халқаро автотранспорт ташувларининг ҳажмига боғлиқ равишда автомобиль йўлларининг келажакдаги ривожланиш режасини амалга ошириш;

йўл муҳандислик қурилмалари — ҳаракат хавфсизлигини ва узлуксизлигини таъминлаш, йўловчилар, ҳайдовчилар ва автомобилларга ҳаракат бўйлаб хизмат кўрсатиш учун мўлжалланган иншоотлар мажмуаси. Уларга автобус бекатлари, тезликни ошириб ўтиш тасмаси, автомобиллар тўхтаб туриши учун майдончалар, дам олиш майдончалари ва автобусларни кутиш учун айвонлар, йўлни қор кўчкиларидан, қор босишидан ҳимоялаш учун қурилмалар, алоқа йўллари ва йўлни ёритиш воситалари киради;

йўл тоифаси — автомобиль йўлининг республика умумий транспорт тармоғи ва халқ хўжалигидаги аҳамиятини, ундаги ҳаракат жадаллигини ифодаловчи мезон;

йўл ёқаси — йўл пойининг икки томонида жойлашган бўлиб, у қатнов қисмининг ён томонидан йўл пойининг четигача бўлган жойдир. Йўлнинг қатнов қисмини ўраб турадиган йўл ёқасининг борлиги автомобилларнинг хавфсиз ҳаракатланишини таъминлайди. Йўл ёқасида мустаҳкамланган четки тасма ётқизилади, улар қоплама четининг мустаҳкамлигини оширади. Йўл ёқасининг кенглиги йўл тоифасига боғлиқ бўлади;

Йўл тўшамаси — бир ёки бир нечта қатламлардан иборат бўлиб, бир нечта қатлам тўшамаси қоплама, асос ва асоснинг қўшимча совуқ ва иссиқдан химояловчи, сув ўтказувчи ва бошқа қатламларидан иборат бўлади. Транспорт воситаларидан тушаётган юклагама қаршилиги ва иқлим таъсирига муносабати бўйича йўл тўшамалари қаттиқ қопламали ва асосли тўшамалар ҳамда қаттиқ бўлмаган қопламали ва асосли тўшамаларга бўлинади;

транспорт воситаси — одамларни, юкларни ташишга ёки махсус ишларни бажаришга мўлжалланган қурилма;

транспорт оқими — турли даражада юкланган ҳар хил русумдаги автомобилларнинг ва бошқа транспорт воситаларининг йўл бўйлаб айнан бир вақтдаги ҳаракати;

транспорт оқимининг зичлиги — транспорт-эксплуатация хусусияти бўйича бир хил йўл участкасининг бирлик узунлигига тўғри келадиган, одатда, 1 км оралиқдаги автомобиллар миқдори;

ҳаракат жадаллиги — маълум вақт (ўртача бир соат ёки бир кеча-кундуз) оралиғида йўлнинг муайян кесимидан ўтадиган автомобиль ва бошқа турдаги транспорт воситалари сони;

хавфсизлик минтақаси — умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари учун йўл қурилишига ажратилган ер тасмаси чегарасидан қизил чизиқ-қача бўлган масофа. Кўчалар учун — қатнов қисми четидан қизил чизиқ-қача бўлган масофа.

3. Мазкур Қоидалар Ўзбекистон Республикасининг умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари ҳамда шаҳар кўчаларида, шунингдек, улар учун ажратилган минтақаларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ва ташкил этиш тартибини белгилайди.

4. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларини ривожлантириш ва такомиллаштириш, ягона техника сиёсатини олиб бориш — махсус ваколатли органга, шаҳарлар ва бошқа аҳоли пунктларининг транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, кўчаларини лойиҳалашда нормалар ва стандартларга риоя этилишини таъминлаш — маҳаллий давлат ҳокимияти органларига юкланади.

5. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари халқаро, давлат ва маҳаллий аҳамиятга молик автомобиль йўлларига бўлинади.

Шаҳар кўчалари — шаҳар ва туман аҳамиятига эга бўлган кўчаларга ҳамда магистрал кўчаларга бўлинади.

6. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари ва уларга ажратилган минтақалардан фойдаланиш ҳамда уларни сақлаш ишлари — махсус ваколатли орган ва унинг ҳудудий идоралари томонидан, кўчалар ва уларга ажратилган минтақалардан фойдаланиш ҳамда уларни сақлаш ишлари — маҳаллий ҳокимиятлар ва уларга қарашли тегишли ташкилотлар (ободонлаштириш ташкилотлари ва ҳ. к.) томонидан амалга оширилади.

7. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари ва шаҳар кўчалари, шунингдек уларга ажратилган минтақаларда ҳаракат хавфсизлигининг таъминланганлиги ва тўғри ташкил этилганлиги, ҳаракат хавфсизлиги талабла-

рига зид камчиликлар ва ноқонуний қурилишлар бўлмаслиги йўл ташкилотлари (ёки бошқа мутасадди идоралар) ҳамда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати (кейинги ўринларда Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати деб аталади) томонидан назорат қилинади.

8. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари ва шаҳар кўчалари, шунингдек уларга ажратилган минтақаларнинг келгусида ривожлантириш режасини ҳамда мазкур жойларга қуриладиган объектларнинг меъёрий ҳужжатлар талабларига мувофиқ бўлишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси ҳамда унинг ҳудудий органлари томонидан амалга оширилади.

9. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари ва шаҳар кўчалари ҳамда уларга ажратилган минтақаларда ҳаракат хавфсизлиги талабларига зид ноқонуний қурилишлар ва бошқа камчиликлар йўл ташкилотлари (ёки бошқа мутасадди идоралар) ва Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан аниқланиб, тегишли ташкилотлар ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органларига тақдимнома (ёки хабарнома) киритилганда улар томонидан ўз ваколатлари доирасида тегишли чоралар қўрилиши лозим.

II. Автомобиль йўллари қуриш (таъмирлаш ва реконструкция қилиш) лойиҳаларини келишиш, тасдиқлаш ва таъмирлаш ишларини ташкил этиш тартиби

10. Давлат ва маҳаллий аҳамиятга молик умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларининг ва шаҳар кўчаларини таъмирлаш ва реконструкция қилиш бўйича иш лойиҳалари лойиҳалаш ташкилоти билан келишилгандан сўнг Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитасининг ҳудудий органлари томонидан кўриб чиқилади ва келишилади.

11. Халқаро аҳамиятга молик умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларининг ва шаҳар магистрал кўчаларининг иш лойиҳалари лойиҳалаш ташкилоти билан келишилгандан сўнг Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитасининг ҳудудий органлари билан келишилади, сўнгра Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармасига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитасига кўриб чиқиш ва келишиш учун тақдим этилади.

12. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларида ва шаҳар кўчаларида таъмирлаш ва реконструкция қилиш, шунингдек қазиш ва бошқа шу каби ишларни амалга ошириш тегишли шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари асосида бажарилади.

13. Таъмирлаш ишларини амалга ошираётган ташкилот таъмирлаш ишлари олиб борилаётган жойлардаги ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш юзасидан тегишли чора-тадбирларни кўриши лозим.

Таъмирлаш ишлари олиб бориладиган йўл қисмига таъмирлашни бош-лашдан олдин вақтинчалик йўл белгилари, сигналлар ва светофорлар, тўсувчи ва йўналтирувчи мосламалар ўрнатилади, қатнов қисмига вақтинчалик ётиқ чизиклар чизилади, зарур ҳолларда эса — таъмирланаётган жойни айланиб ўтиш йўллари ташкил этилади.

14. Таъмирлаш ишлари олиб борилаётган жойлар тўсувчи шитлар, эн-сиз тўсиқлар, устунчалар, ишора устунчалари, конуслар, рангли байроқча-ли боғичлар, ишора чироклари ёрдамида тўсиб муҳофазаланади.

15. Ҳаракатланишни ташкил этишнинг техник воситалари йўл ишлари олиб борилаётган жойларни тўсиқлар билан ўраш ва мазкур жойларда ҳа-ракатланишни ташкил этиш иловада келтирилган намунавий схемага мувофиқ амалга оширилади.

16. Таъмирлаш ишлари ўтказилаётган жойларда ҳаракатланишни ташкил этиш схемасини тузишда қуйидаги талабларга риоя қилиниши лозим:

транспорт ҳайдовчиларини ва пиёдаларни йўл ишларининг бошланиши сабабли юзага келган хавф ҳақида огоҳлантириш ва ушбу хавфнинг тавси-фини изоҳлаб кўрсатиш (панно ва стендлар);

қатнов қисмидаги тўсиқларни айланиб ўтиш йўналишини, йўлнинг таъмирланаётган қисмини айланиб ўтадиган йўл ташкил қилинганда эса — ушбу йўлнинг йўналиши қайси томонга олиб боришини аниқ белгилаб кўйиш;

таъмирлаш ишлари олиб борилаётган йўлнинг қисмига яқинлашганда транспорт воситалари ва пиёдаларнинг хавфсиз ҳаракатланиши тартибини ишлаб чиқиш.

17. Таъмирлаш ишларини олиб бориш ва транспорт воситаларининг ҳаракатланиши шароитлари мавжуд схемалар турларининг биронтасига ҳам тўғри келмаган ҳолларда, шу жойнинг ўзи учун ҳаракатланишни ташкил этишнинг алоҳида схемаси тузилади.

18. Йўлнинг таъмирлаш ишлари бажариладиган жойларида ҳаракатла-нишни ташкил этиш ва ушбу жойларни тўсиқлар билан тўсиш схемаси ҳамда таъмирлаш ишларини тугатиш муддати йўл ташкилотининг раҳбарлари то-монидан тасдиқланади ва Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати орган-лари билан келишилади.

19. Таъмирлаш ишлари олиб борилаётган жойларда ишлар тугаллангунга қадар хавфсиз ҳаракатланишни ташкил этиш масъулияти мазкур ишларни амалга ошираётган ташкилот раҳбарлари зиммасида бўлади.

20. Чегарадан ўтказиш пунктлари ва ундан кейин қўшни давлат билан чегара чизигигача бўлган ҳудудлардан ўтган умумий фойдаланишдаги авто-мобиль йўллари ва уларнинг минтақасидаги халқаро юк ташувчи транспорт воситалари учун кутиш майдонлари махсус ваколатли орган томонидан Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизматининг Давлат чегара-ларини ҳимоя қилувчи қўмитаси ва Давлат божхона қўмитаси билан кели-шилган ҳолда қурилади, таъмирланади ва реконструкция қилинади.

III. Автомобиль йўлларида ҳамда уларга ажратилган минтақалардан фойдаланиш тартиби

21. Автомобиль йўлларида фойдаланувчи юридик ва жисмоний шахслар, автомобиль йўллари минтақасида ер ости ва устидан ўтувчи ҳамда бошқа иншоотлар ва коммуникацияларни қурувчи ёки таъмирловчи ташкилотларнинг ушбу тартибга амал қилиши мажбурийдир.

22. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари учун хавфсизлик минтақаси (қизил чизиққача бўлган масофа) йўлларнинг тоифалари бўйича қурилиш учун ажратилган ер тасмаси чегарасидан қуйидагича белгиланади:

1 ва 2-тоифадаги автомобиль йўлларида — 25 метр;

3-тоифадаги автомобиль йўлларида — 20 метр;

4 ва 5-тоифадаги автомобиль йўлларида — 15 метр.

Автомобиль йўллари қурилиши учун ажратилган ер тасмаси чегараси тегишли қурилиш меъёрлари ва қоидаларида белгиланган.

23. Шаҳар кўчалари учун хавфсизлик минтақаси (қизил чизиққача бўлган масофа) шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларида белгиланган.

24. Юридик ва жисмоний шахслар йўл қопламалари ва йўл иншоотларига зиён етказмайдиган, ҳаракат хавфсизлиги талабларига жавоб берадиган, техник жиҳатдан соз механик транспорт ҳамда транспорт воситаларидан фойдаланиши шарт.

25. Ўқига тушадиган юклама ва тўлиқ вазни амалдаги меъерий ҳужжатларда белгилангандан юқори бўлмаган транспорт воситаларига, ўзиюрар машиналар ва механизмларга автомобиль йўлларида ҳаракатланишга рухсат этилади.

26. Автомобиль йўллари ва уларнинг хавфсизлик минтақаларида қуйидагилар тақиқланади:

автомобиль йўллари ва кўчаларни, улардаги сунъий иншоотларни сақлашга ва ҳаракат хавфсизлигини таъминлашга тааллуқли бўлмаган бошқа бино ва иншоотларни қуриш;

йўлларга, йўл иншоотлари, йўл белгилари ва кўрсаткичларига, ҳаракатланишни ташкил этувчи ва бошқарувчи воситаларга ҳамда йўлга тааллуқли бошқа нарсаларга зиён етказиш;

ҳаракатланиш вақтинча тўхтатилган йўл қисмларидан транспорт воситасида махсус рухсатномасиз ўтиш;

қаттиқ ва кучайтирилган қопламали йўлларда занжирли транспорт воситаларининг махсус ҳимояловчи бошмоқларсиз ҳаракатланиши, шунингдек катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташиш;

подадаларни ҳайдаб ўтиш, уларни боқиш (подадаларни фақат белгиланган ва тегишли йўл белгиси қўйилган жойдан ҳайдаб ўтишга рухсат этилади);

катнов қисми ва йўл четини, кўприкларни, қувурларни, ариқчаларни, сув қочириш иншооти (дренаж) қурилмаларини ифлослантириш, йўлларга

ва ажратилган минтақага тўкилиб-сочиладиган юкларни белгиланган идишларга жойлаштирмасдан ташиш;

йўналишларни ажратувчи тасмага барча турдаги транспорт воситаларининг чиқиши;

йўл ва йўл иншоотларини ҳар қандай элементлар билан, аравалар, техникалар, материаллар ва бошқалар билан тўсиб қўйиш, аркалар, шлагбаумлар ва бошқа иншоотлар қуриш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қуриш, ҳар хил материалларни тахлаб қўйиш, чиқинди ва қорларни уйиб қўйиш;

транспорт воситаларини таъмирлаш ва мойлаш, ёнилғи-мойлаш материалларини қўйиш, юк ортиш, юк тушириш, юкни бошқа техникага ортиш ва маҳкамлаш, тозалаш ва ювиш (иложсиз ҳолатларда улар йўлдан чиқиб, ажратилган тасма ҳудудида амалга оширилиши мумкин, бироқ ҳайдовчи ёки транспорт воситаси эгаси шу жойни дарҳол тозалаб қўйиши шарт);

ажратилган минтақада ҳамда кўприклардан, йўл ўтказгичлардан ва эстакадалардан 200 метргача бўлган масофаларда лагерлар, палаткали шаҳарчалар барпо этиш ва олов ёқиш;

дарёлар ва анҳорларнинг кўприклари остида қайиқлар станцияси, қайиқлар тўхташ жойи ва бошқа иншоотлар қуриш;

кўприклар, йўл ўтказгичлар ва бошқа сунъий иншоотлар остида ва устида йўл инфраструктурасига боғлиқ бўлмаган бино ва иншоотларни қуриш;

дарёлардаги кўприклардан ўзан бўйлаб юқорига ва пастга қараб 2,5 км гача бўлган масофада қум ва тошлар олиш учун карьерлар барпо этиш;

ер шўрини ювиш, йўл четидаги ариқчалардан суғориш учун фойдаланиш, маданий қишлоқ хўжалиги экинларини суғориш, яшил минтақани суғориш каби ишларда автомобиль йўлларини сувга бостириш, ажратилган минтақани балчиқлантириш;

сув қочирувчи иншоотларга ва захира ерларга канализация, ишлатилган мелиорация ва оқова сувларни оқизиш;

юқори кучланишли электр тармоқларининг автомобиль йўлларини кесиб ўтиш жойларини электр сими узилиб йўл қисмига тушишига қарши хавфсизликни таъминловчи химоя қурилмаларисиз қуриш.

27. Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларида махсус ваколатли орган билан келишмасдан қўйидагиларни амалга ошириш тақиқланади:

автомобиль йўлларини каналлар, алоқа ва электр энергияси узатувчи тармоқлар, нефть ва газ ўтказувчи қувурлар ҳамда темир йўллар билан кесиб ўтиш;

автомобиль йўлларига қўшилувчи ва шохобча йўллар қуриш;

кўприклар ва сув қувурлари яқинида мелиорация ҳамда бошқа мақсадлар учун дарёлар ва зовурларнинг ўзанларини чуқурлаштириш;

автомобиль йўлига қўшилиб кетган шлюзлар, тўғонлар ва бошқа мелиорация ҳамда гидротехника иншоотларини таъмирлаш;

ажратилган минтақада йўл ахборотида алоқаси бўлмаган реклама пештахталари, пешлавҳалар, эълонлар ўрнатиш ва жойлаштириш;

автомобиль йўлларининг четларида, йўл кўтармалари ёки ўймалари қияликларида жойлашган фойдаланишдаги алоқа ва электр энергияси узатиш тармоқларини таъмирлаш;

ажратилган минтақада кўкаламзорлаштириш ишларини олиб бориш (йўл ташкилотлари бундан мустасно);

дарёлар ва каналлардаги кўприклар ости қирғоқларда туриб ўлчов ва бошқа ишларни ташкил қилиш;

автомобиль йўлларида спорт мусобақалари ва оммавий тадбирлар ўтказиш;

автомобиль йўлларидан қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш ва қуритиш мақсадларида фойдаланиш;

катта ҳажмли, оғир вазнли ва хавфли юкларни ташиш.

28. Автомобиль йўлларида транспорт воситаларининг хавфсиз ҳаракатланишини таъминлаш мақсадида йўл ва ободонлаштириш ташкилотлари қуйидагиларни амалга ошириши шарт:

йўлларни ва йўл иншоотларини соз ҳолда сақлаш, қишда қисқа вақтда қордан тозалаш ва музламаларнинг олдини олиш учун тегишли чоралар кўриш;

йўл белгиларини амалдаги давлат стандартларига асосан ўрнатиш, ҳаракатланиш учун хавфли бўлган участкаларни зарур тўсиқлар ва қурилмалар билан жиҳозлаш;

йўлларда таъмирлаш ишлари амалга оширилаётганда ушбу участкаларнинг талаб даражасида жиҳозланишини, кечаси ва кундузи яхши кўринадиган тўсиқлар, йўл белгилари ва кўрсаткичларининг ўрнатилишини таъминлаш, зарур ҳолларда айланиб ўтувчи йўлларни ташкил этиш;

йўлларнинг қатнов қисмини қурилиш материаллари билан тўсилиб қолишига йўл қўймаслик, ишламаётган йўл машиналари ва механизмларини ўз вақтида йўлдан четга чиқариб қўйиш;

автобус бекатларида йўловчиларни чиқариш ва тушириш майдончалари бўлишини таъминлаш, зарур ҳолларда автопавильонлар қуриш;

ҳайдовчиларнинг дам олиши учун белгиланган жойларда транспорт воситалари туриши учун тегишли шарт-шароитлар бўлган майдончалар ташкил этиш;

йўл шароити билан боғлиқ ҳолда содир бўлган йўл-транспорт ҳодисаларининг сабабларини доимий равишда ўрганиб бориш ва Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати билан узвий ҳамкорликда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш бўйича тегишли чора-тадбирларни белгилаш.

29. Автомобиль йўлига туташ ер участкаларининг мулкдорлари, эгалари ва улардан фойдаланувчилар:

автомобиль йўлига қўшиладиган ва шохобча йўлларни техникавий жиҳатдан соз ҳолатда сақлаши;

тротуарлар ва пиёдалар йўлкаларининг қор ва чиқиндилардан тозалаб турилишини амалга ошириши;

ажратилган минтақадаги дов-дарахтларни асраши ва сақлаши;

йўл билан туташ бўлган тўсиқлар ҳамда қурилишларни соз ва бўялган ҳолда сақлаши;

автомобиль йўлига туташ буталарни парвариш қилиши ва иморатларни соз ҳолатда сақлаши;

автомобиль йўли ўқидан эллик метрдан кам бўлган масофада тошлар, шох-шабба, конструкциялар ва бошқа материаллар тўпланишига йўл қўймаслиги шарт.

30. Йўл ҳаракати иштирокчилари автомобиль йўлларида ва йўл иншоотларида ҳаракат хавфсизлигига зид носозликлар ва бузилишларни кўришганда, бу ҳақда яқиндаги йўл ташкилотлари ёки ички ишлар органларига зудлик билан хабар беришлари зарур.

31. Амалдаги техник меъёрларга асосан автомобиль йўллари билан бир сатҳда кесишган темир йўл кесишмаларини сақлаш, шунингдек барча турдаги шлагбаумлар ва кесишмаларни қўриқлаш темир йўл органлари томонидан амалга оширилади. Темир йўллар устидан умумий фойдаланиладиган автомобиль йўллари ўтказиш учун қурилган йўл ўтказгичларини соз ҳолатда сақлаш ва улардан белгиланган тартибда фойдаланишни таъминлаш йўл ташкилотлари томонидан амалга оширилади.

32. Халқаро, давлат ва маҳаллий аҳамиятга эга йўллар билан туташувчи ва кесиб ўтувчи барча йўллар асосий йўлдан иккала тарафда 100 метр масофагача қаттиқ қопламали бўлиши шарт.

33. Биринчи ва иккинчи тоифали ҳамда келажакда қайта таъмирланиб юқори тоифага ўтказилиши режалаштирилган учинчи тоифали автомобиль йўллари иккала тарафида ҳам яқин масофаларда иморатлар қуриш тақиқланади.

Автомобиль йўллари иккала тарафидан қуйидаги ҳолларда, тасдиқланган шахарсозлик ҳужжатлари (худудларни меъморий режалаштиришни ташкил этиш лойиҳалари, бош режалари ва батафсил режалаштириш лойиҳалари) асосида қишлоқ хўжалиги ерларига иморатлар қурилиши, Ҳукумат қарорларида белгиланган ҳолларда — белгиланган тартибда объектлар: йўлнинг қатнов қисми четидан:

очик жойларда — 200 метр узокликда;

аҳоли яшаш жойларида, автомобиль йўллари иккала тарафидан аҳоли пунктлари чегаралари туташган тарафида — 100 метр узокликда жойлаштирилиши мумкин.

34. Ер ости ва ер устидан ўтувчи муҳандислик коммуникациялари меъёрий ҳужжатлар асосида ривожланишни ҳисобга олган ҳолда 22-бандда белгиланган хавфсизлик минтақасидан ташқарида ўтиши керак.

Бирорта коммуникация тармоқларининг тўғридан-тўғри йўл тўшамасида жойлаштирилиши тақиқланади.

35. Автомобиль йўлларида таъмирлаш ишларини олиб боровчи ташкилотлар келишилган тартибга риоя этишлари, бажариладиган ишларни ўз вақтида сифатли тугаллашлари, шунингдек транспорт воситаларининг хавфсиз ҳаракатланишини таъминлаши шарт.

Мазкур ташкилотларнинг масъул ходими таъмирлаш ишлари бошланишидан олдин, технологик жараён, ишларни бошлаш ва тугаллаш вақти кўрсатилган ҳужжатларни бош пудратчи ташкилотлардан олиши керак.

36. Автомобиль йўллари минтақаларида сервис ва инфратузилма объектларини жойлаштириш белгиланган тартибда тегишли вазирлик, идора ва ташкилотлар билан келишилгандан ҳамда ер ажратиш комиссияларидан ўтгандан кейин амалга оширилади.

37. Йўл бўйида амалдаги меъёрий ҳужжатлар талаблари асосида жойлашган бозорлар ва бошқа ташкилотлар, савдо ва хизмат кўрсатиш объектлари бўлса, улардан фойдаланувчи юридик ва жисмоний шахслар транспорт воситалари учун барча қулайликларга эга, кириш ва чиқиш йўллари бўлган майдонлар ҳамда транспорт воситаларини вақтинча сақлаш жойлари бўлишини белгиланган тартибда таъминлаши шарт.

38. Табiiй офатлар рўй берганда, фавқулодда ҳолатлар юзага келганда ёки таъмирлаш-қурилиш ишлари амалга оширилганда йўл ташкилотларининг масъул ходимлари йўл қисмида «Ҳаракатланиш тақиқланади» йўл белгисини ўрнатиб, транспорт воситалари ҳаракатини тўхтатиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай ҳолатларда биринчи навбатда Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органларига хабар берилиши керак.

Оммавий тадбирлар ўтказиш пайтида эса йўлларда ҳаракатланишни вақтинча чегаралаш ёки тўхтатиш учун маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг фармойиши бўлиши лозим.

Автомобиль йўлларида ҳаракатланишни вақтинча чегаралаш ёки тўхтатиш тегишли йўл ташкилотлари томонидан, Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органлари билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

IV. Ваколатли органлар томонидан автомобиль йўллари ва унинг минтақасини назорат қилиш тартиби

39. Йўллардан фойдаланишда содир бўлган ва транспорт воситалари ҳаракатланишига тўсқинлик қилувчи ҳамда ҳаракат хавфсизлигига зид камчиликларни тезкорлик билан бартараф этиш учун амалга ошириладиган кундалик назорат Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан амалга оширилади.

40. Автомобиль йўллари ёқаси ва уларга ажратилган минтақалар Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан тегишли ташкилотлар билан биргаликда мавсумий (баҳорги ва кузги), назорат тартибидаги ва махсус кўриклар орқали доимий назоратга олиниши керак.

41. Кўрик давомида аниқланган камчиликлар ва тартибсизликлар (ноқонуний қурилишлар) юзасидан Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан тегишли ташкилотларга ёзма кўрсатмалар ва маҳаллий ҳокимликларга тақдимномалар киритилиши зарур.

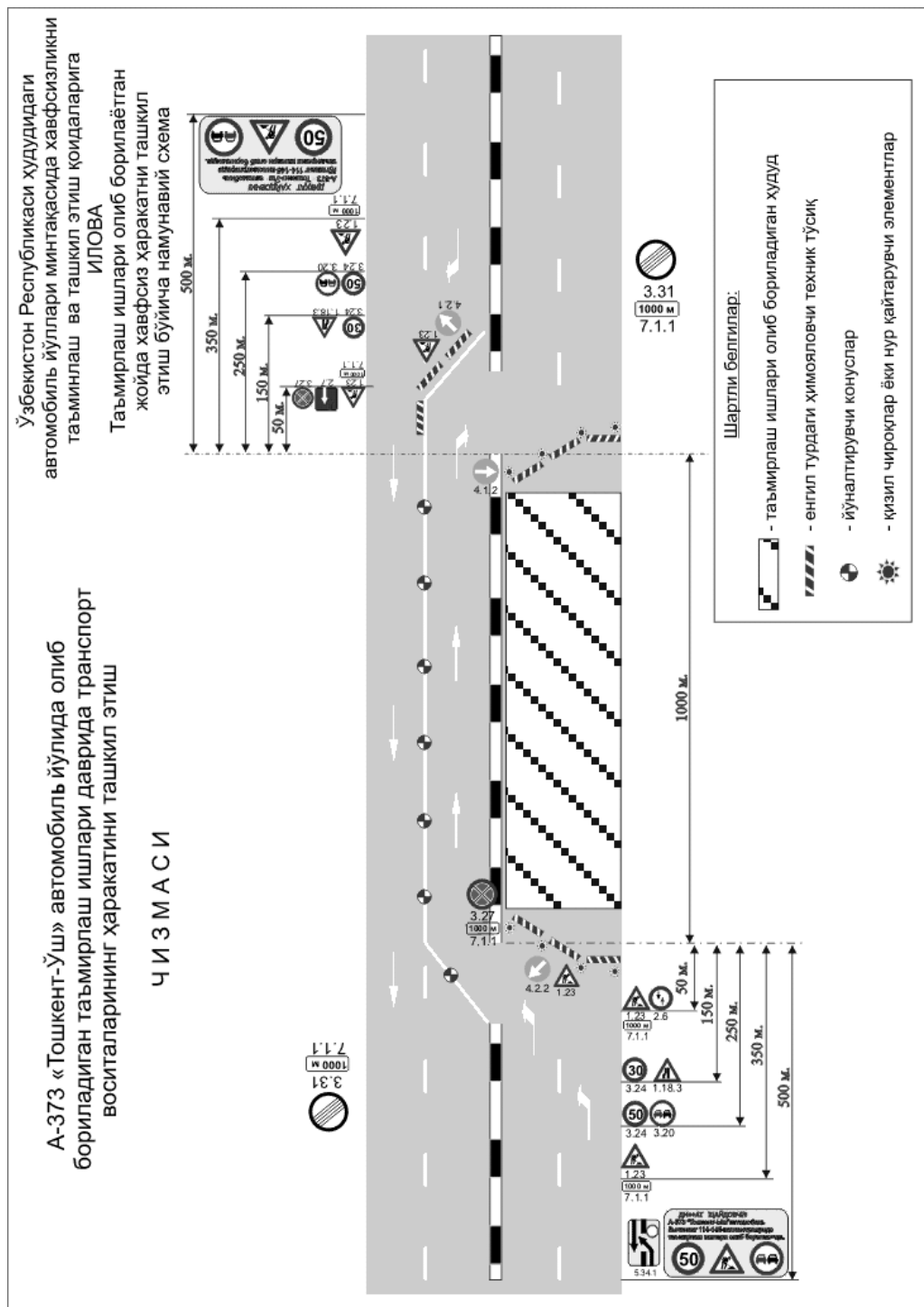
Ёзма кўрсатмалар ва тақдимномалар олган тегишли ташкилотлар ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари зудлик билан, ўз ваколати доираси-

да, аниқланган камчиликларни ва тартибсизликларни (ноқонуний қурилишларни) бартараф этиш чораларини кўриши керак.

42. Автомобиль йўлларини бошқариш бўйича махсус ваколатли орган Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати билан (шаҳар кўчалари бўйича маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳудудий йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармалари билан) келишилган ҳолда умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларини (шаҳар кўчаларини) бир йилда икки марта (бахор ва кузда) мавсумий кўрикдан ўтказиши ва кўрик натижалари асосида йўл ҳаракати хавфсизлиги тадбирларини ишлаб чиқиши ҳамда уларнинг амалга оширилиши мониторингини олиб бориши, ҳаракат хавфсизлигига зид ҳолатлар ёки йўлнинг ҳолатига боғлиқ бўлган йўл-транспорт ҳодисалари кўпайган йўл қисмларини келгуси йилга таъмирлаш режасига киритиш бўйича тегишли органларга таклиф тақдим этиши (маҳаллий давлат ҳокимияти органлари эса ўз режаларига киритиши) зарур.

V. Яқунловчи қоида

43. Ушбу Қоидаларда белгиланган талабларни бузганликда айбдор ҳисобланган юридик ва жисмоний шахслар амалдаги қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 26 декабрдаги 342-сон қарорига
2-ИЛОВА

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортда ташишда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ҚОИДАЛАРИ

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур Қоидалар Ўзбекистон Республикасининг «Автомобиль йўллари тўғрисида» ва «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида, мулкчилик шаклидан қатъи назар, умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларида катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортда ташишда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда уни мувофиқлаштириш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Қоидаларда қуйидаги атамалар ва тушунчалар қўлланилади:

автопоезд — тиркама (тиркамалар) уланган механик транспорт воситаси;

катта ҳажмли юк — ўлчамлари (баландлиги, кенглиги ёки узунлиги)нинг бирорта кўрсаткичи уларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўлларида ташишда мазкур Қоидаларда баён этилган меъёрий ўлчамлардан катта бўлган юк;

катта ҳажмли транспорт воситаси — юкланган ёки юксиз ҳолда ўлчамлари (баландлиги, кенглиги ёки узунлиги)нинг бирорта кўрсаткичи уларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўлларида ҳаракатланиши учун мазкур Қоидаларда баён этилган меъёрий ўлчамлардан катта бўлган транспорт воситаси;

кузатувчи махсус автомобиль — ташиш йўналишида ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш мақсадида (белгиланган тартибда тўлов асосида) юкли автомобилни кузатиб боровчи Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг патруль автомобили;

маҳаллий ташувчи — қонунчилик асосида ўзи эгалик қиладиган автотранспортда юкларни ташишни амалга оширадиган Ўзбекистон Республикасининг юридик ёки жисмоний шахси;

махсус рухсатнома — Ўзбекистон Республикаси ҳудудида келишилган аниқ йўналиш бўйича катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташишга ҳуқуқ берувчи ҳужжат. Махсус рухсатнома автомобиль йўлига амалдаги қонунчиликда белгиланган тартибда эгалик қилувчи юридик шахс томонидан бир мартали ёки кўп мартали ташув учун берилади;

оғир вазнли юк — вазни уларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги автомобиль йўлларида ташишда транспорт воситасининг филдирак ўқига тушадиган оғирлиги мазкур Қоидаларда баён этилган меъёрий миқдорлардан ортиқ бўлган юк;

ташишга рухсат берувчи ташкилот — катта ҳажмли ва оғир вазн-

ли юклар билан автотранспорт воситасида умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларида ҳаракатланишга рухсат берувчи ва ҳаракатланиш йўналишини белгиловчи, йўлларга эгалик қилувчи юридик шахс;

ташишни келишувчи ташкилот — катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташиш йўналишидаги автомобиль йўлларига, сунъий иншоотларга ёки алоқа йўллари (кўприклар, йўл ўтказгичлар, темир йўл кесишмалари ва бошқалар)га эгалик қиладиган ёки улар балансида бўлган юридик шахс, шунингдек ҳаракат хавфсизлигини таъминлашга масъул бўлган Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати;

юк ташиш — транспорт воситаларининг юк билан ҳаракатланиши;

юкларни автотранспортда халқаро ташиш — юкларни Ўзбекистон Республикасидан ташқарига ёки ташқаридан мамлакат ҳудудига ташиш, шунингдек мамлакат ҳудудидан транзит ташиш;

юкларни автотранспортда маҳаллий ташиш — юкларни Ўзбекистон Республикасининг давлат чегараларидан чиқмаган ҳолда ташиш;

ҳимоя қилувчи автомобиль — катта ҳажмли ва оғир вазнли юкни транспорт воситасида ташишни кузатиб бориш ва хавфсизлигини таъминлаш учун юкни ташувчи ёки жўнатувчи томонидан ажратилган автомобиль;

чет эл ташувчиси — қонунчилик асосида ўзи эгалик қиладиган автотранспортда юкларни ташишни амалга оширадиган хорижий юридик ёки жисмоний шахс.

3. Мазкур Қоидалар катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташишда фойдаланиладиган транспорт воситаларининг техник ҳолати, жиҳозланиши ва қўшимча жиҳозлари ҳамда уларнинг ҳаракатланишида хавфсизликни таъминлаш бўйича асосий талабларни белгилайди.

4. Мазкур Қоидалар ҳажмлари ва оғирлик хусусиятлари бўйича амалдаги давлат стандартларида кўрсатилган меъёрлардан юқори бўлган ва йўл ҳаракати қоидаларида белгиланган ўлчамлардан катта бўлган транспорт воситаларида юк ташишни тартибга солади.

5. Қуйидаги ўлчамларнинг бирортасидан юқори ўлчами билан фарқ қиладиган транспорт воситаси (юк билан ёки юксиз) катта ҳажмли ҳисобланади:

йўл сатҳидан баландлиги — 4,0 метр;

кенглиги бўйича — 2,55 метр (рефрижераторлар ва изотермик кузовлар учун — 2,6 метр);

узулиги бўйича бир тиркамали ёки ярим тиркамали автопоездининг узунлиги — 20 метрдан, 2 ёки ундан ортиқ тиркамали автопоездининг узунлиги — 24 метрдан зиёд, шунингдек ортилган юк транспорт воситаси юкхонасининг орқа нуктасидан 2 метрдан ортиқ чиқиб турса.

6. Автотранспорт воситалари ўқларига тушадиган оғирлик миқдоридан келиб чиққан ҳолда, икки гуруҳга бўлинади:

А гуруҳи — I — III тоифали автомобиль йўлларида, шунингдек йўл қопламаси автомобиль ўқига тушадиган оғирлик 13 тонна бўлган юкламага мослаб қурилган IV тоифали йўлларда фойдаланиш учун мўлжалланган, энг

кўп юкланган ўқдан йўл қопламасига тушадиган оғирлик 6 тоннадан 13 тоннагача бўлган автомобиль транспорти;

В гуруҳи — барча йўлларда фойдаланиш учун кўзда тутилган, энг кўп юкланган ўқдан йўл қопламасига тушадиган оғирлик 6 тоннагача бўлган автомобиль транспорти.

Автотранспорт воситаларининг рухсат этилган массаси 1-иловадаги ва ўқ бўйича вазн белгилари (оғир юкланган юкнинг филдираклар орқали йўлга кўрсатадиган таъсири) 2-иловадаги жадвалларда келтирилган кўрсаткичлардан ошмаслиги керак.

7. Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортида ташиш, уларни бир неча қисмларга бўлиш ва бошқа транспорт воситаси билан ташиш имкони ёки мақсадга мувофиқ бўлмаган ҳолдагина амалга оширилади.

Транспорт турини танлаш катта ҳажмли ёки оғир вазнли ускуна ёки маҳсулотни тайёрлаш учун лойиха ҳужжатларини ишлаб чиқиш босқичида амалга оширилади. Ҳисоб-китобларда автомобиль йўллари, сунъий иншоотлар, темир йўл кесишмалари ва йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш чоратадбирлари билан боғлиқ бўлган сарф-харажатлар ҳисобга олинади.

8. Йўл ҳаракати қоидалари ва мазкур Қоидалар талабларини бажармаслик натижасида йўл ва сунъий иншоотларга зарар етказилса, юк ташишни амалга ошираётган юридик ёки жисмоний шахс ва транспорт воситасининг ҳайдовчиси амалдаги қонунчилик бўйича жавобгарликка тортиладилар.

II. Рухсатномалар бериш ва ҳаракатланиш йўналишини келишиш тартиби

9. Юк ташувчи ёки юк жўнатувчи жисмоний ёки юридик шахс (ёки уларнинг вакиллари) махсус рухсатнома ва йўналиш чизмасини олиш учун йўлга эгалик қилувчи юридик шахсларга ташувни амалга оширишдан камидан 10 кун олдин транспорт воситасининг русуми, тури, давлат рақами белгилари ва юкнинг ўлчамлари, ҳайдовчи ва юк ташишга масъул бўлган ходимларнинг исми, фамилияси, отасининг исми кўрсатилган ёзма хат билан мурожаат этишлари зарур.

10. Амалдаги меъёрий ҳужжатлардаги талабларга мувофиқ йўлга эгалик қилувчи юридик шахслар томонидан юк ташишга махсус рухсатнома ва ҳаракатланиш йўналиши аниқ белгиланган йўналиш чизмаси берилади. Юк ташувчи ёки юк жўнатувчи жисмоний ёки юридик шахс (ёки уларнинг вакиллари) йўналиш чизмасини Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органлари билан (15 ва 16-бандларга асосан) белгиланган тартибда келишади, сўнгра йўналиш чизмаси ва рухсатномадан бир нусха қолдиради.

Рухсатнома бир марта юк ташиш учун берилади. Бир хил турдаги юкларни белгиланган қатнов бўйича ташишда маълум миқдордаги юкларга ёки йўлга эгалик қилувчи юридик шахслар томонидан белгиланган муддатга рухсатномалар берилиши мумкин (бу ҳолда ташилаётган юк ҳажми, аниқ бир объектнинг қурилиш муддати ва бошқалар ҳисобга олинади).

Мазкур Қоидалар талабларига мувофиқ ҳаракатланиш йўналиши келишиб олиниши керак бўлган ташкилотларнинг аниқ рўйхати рухсатномани берувчи йўлга эгалик қилувчи юридик шахслар томонидан кўрсатилади.

11. Юк ташишнинг ҳаракат йўналишини келишиб олиш автомобиль йўллариغا эгалик қилувчи юридик шахслар билан биргаликда амалга оширилади.

12. Юк ташиш йўналиши бир ёки бир неча шаҳар ҳудудидан ўтадиган бўлса, уни келишиш ўша шаҳарлар ҳокимликларининг тегишли ташкилотлари билан амалга оширилади.

Юкнинг баландлиги йўл сатҳидан 4,5 метрдан юқори бўлган тақдирда шаҳар электр транспорти, электр тармоғи ва бошқа алоқадор ташкилотлар билан келишиш шарт.

13. Қўйидаги ҳолларда темир йўл органлари билан келишиш амалга оширилади:

юк ташиш йўналиши темир йўл билан бир сатҳда кесишганда, транспорт воситасининг юк билан ёки юксиз кенглиги 5 метрдан, йўл сатҳидан баландлиги 4,5 метрдан, бир тиркамали (ярим тиркамали) автопоезднинг узунлиги 20 метрдан, икки ва ундан ортиқ тиркамали автопоезднинг узунлиги 24 метрдан ортиқ бўлса, шунингдек транспорт воситасининг умумий оғирлиги 52 тоннадан юқори ёки ҳаракатланиш тезлиги соатига 5 километрдан кам бўлса;

юк ташиш йўналиши темир йўл кўприги, темир йўл ўтказгичи остидан ўтганда, транспорт воситасининг кенглиги юки билан ёки юксиз 5 метрдан ортиқ, баландлиги йўл сатҳидан 4,35 метрдан ортиқ бўлса.

14. Мазкур Қоидаларнинг 9, 10, 12 ва 13-бандларида кўрсатилган тегишли ташкилотларга юбориладиган келишиш хатларида ҳаракатланиш йўналиши, белгиланган санаси ва вақти, транспорт воситасининг юк билан энг кам бурилиш радиуси, филдирак йўлларининг ва филдиракларнинг сони, уларнинг жойлашиш чизмаси, ўқларга тушадиган оғирликнинг тақсимланиши, умумий оғирлиги, юкли транспорт воситасининг ўлчамлари, транспорт воситасининг русуми ва тури кўрсатилади.

15. Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоят ҳудудида ва вилоятлараро юк ташиш амалга ошириладиган бўлса йўналиш чизмаси ҳудудий йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармалари билан келишилади.

Ўзбекистон Республикасидан ташқарига ёки ташқаридан мамлакат ҳудудида юкларни ташишда, шунингдек мамлакат ҳудудидан юкларни транзит ташишда йўналиш чизмаси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси билан келишилади.

Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органлари йўлдаги вазиятдан келиб чиққан ҳолда рухсатнома ва йўналишни белгилаб берган ташкилот билан келишиб йўналиш чизмасига ҳамда ташиш муддатига ўзгартиришлар киритиши мумкин.

16. Юк ташувчи ёки юк жўнатувчи жисмоний ёки юридик шахс (ёки уларнинг вакиллари) йўлга эгалик қилувчи юридик шахслардан махсус рухсатнома ва йўналиш чизмасини олгандан сўнг Давлат йўл ҳаракати хавф-

сизлиги хизмати органлари билан белгиланган тартибда йўналиш чизмасини келишиш учун ташувни амалга оширишдан камида 3 кун олдин қўйидаги ҳужжатларни тақдим этиши зарур:

транспорт воситаси, тиркамасининг русуми, тури, давлат рақами белгилари ва юкнинг ўлчамлари ҳамда вазни кўрсатилган хат;

ҳайдовчи ва юк ташишга масъул бўлган ходимларнинг исми, фамилияси, отасининг исми;

тегишли ташкилотлар билан келишилган ҳаракатланиш йўналиши белгиланган чизма ва махсус рухсатнома нусхалари.

17. Ўзбекистон Республикасидан ташқарига ёки ташқаридан мамлакат ҳудудига юкларни ташишда, шунингдек мамлакат ҳудудидан юкларни транзит ташишда ваколатли органлардан олинган ва келишилган рухсатнома ҳамда йўналиш чизмаси тегишли божхона постларига тақдим этилади ва белгиланган тартибда ҳаракатланишини бошлашга рухсат берилади.

III. Юк ташишга рухсатнома беришда қўйиладиган талаблар

18. Юк ташишга ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида куннинг фақат ёруғ вақтларида рухсат берилади.

Истисно тариқасида Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати розилиги билан кечаси юк ташишга рухсат берилиши мумкин, бунда юк ташиётган ташкилот томонидан ҳимоя қилувчи автомобиль ва Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан кузатувчи махсус автомобиль ажратиши шарт.

19. Йўл шароитлари ва транспорт воситалари ҳаракатининг серқатнов вақтларини ҳисобга олган ҳолда, ҳаракатланиш учун юқори хавф туғдириб, уларнинг узоқ муддат тўхтаб қолишига сабаб бўлса, юк ташишга рухсат берилмайди.

20. Юк ташишда ҳаракат тезлиги Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан йўналиш чизмаси келишилаётганида ташилаётган юкнинг оғирлиги, ҳажми ва бошқа хусусиятлари ҳамда йўл шароитлари ҳисобга олинган ҳолда белгиланади.

Рухсат этиладиган энг юқори тезлик 50 км/соатдан ошмаслиги керак. Тезликни чегараловчи белги транспорт воситасига йўл ҳаракати қоидаларида белгиланган тарзда ўрнатилади.

21. Кузатиб бориш зарурияти ҳамда кузатув тури Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати томонидан йўналиш чизмаси келишилаётганда белгиланади.

22. Кузатиб бориш жўнатувчи ёки ташувчи ташкилот томонидан ҳимоя қилувчи ва шатакка олувчи автомобиллар (ташилаётган юкнинг тури ва йўл шароитларига қараб) ажратилган ҳолда Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг кузатувчи махсус автомобили билан амалга оширилади.

23. Агар транспорт воситасининг юки билан биргаликда кенглиги 3,5 метрдан ёки узунлиги 24 метрдан ошса, шунингдек транспорт воситаси

меъеридан ортиқ оғирлик билан (4-илова) ҳаракат қилиши керак бўлса, автомобилнинг ҳаракат хавфсизлиги тўлиқ таъминланиши учун ҳимоя қилувчи автомобиль бўлиши шарт.

Юк ташувчи ёки юк жўнатувчи жисмоний ёки юридик шахс (ёки уларнинг вакиллари)нинг бунга имкони бўлмаса белгиланган тартибда Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматига кузатувчи махсус автомобиль ажратиши учун мурожаат этишлари мумкин.

24. Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати патруль автомобили билан кузатиб бориш қўйидаги ҳолларда (белгиланган тартибда тўлов асосида) амалга оширилади:

транспорт воситасининг кенглиги 4,0 метрдан ошса;

автопоезд узунлиги 30 метрдан ошса;

транспорт воситаси ҳаракатланиш даврида қарама-қарши ҳаракатланиш бўлагини, қисман бўлса-да, эгаллашга мажбур бўлса;

ҳаракатланиш даврида йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш учун қўшимча чоралар кўриш зарурияти туғилса;

юкни ташувчи ёки жўнатувчи томонидан юкни кузатиб бориш масаласи бўйича Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органларига мурожаат қилинса.

25. Ҳимоя қилувчи автомобиль юк ташиётган транспорт воситасидан олдинда ҳаракатланиши керак. Бунда ҳимоя қилувчи автомобиль юк ташиётган транспорт воситасига нисбатан чапроқ томонда ҳаракатланиши, яъни унинг кенглиги юк ташувчи транспорт воситасининг кенглигидан чап томонга чиққан бўлиши керак.

Ҳимоя қилувчи автомобилга сариқ рангли чироқ-маёқча ўрнатилади, унинг ёқилган ҳолатдаги ҳаракатланиши бошқа қатновчилар учун огоҳлантирувчи қўшимча хабар беради, лекин уларга нисбатан ҳаракатланишда имтиёз бермайди.

26. Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг кузатувчи махсус автомобили томонидан кузатиб бориш тартиби юк ташувчи автомобилни ҳимоя қилувчи автомобиль каби амалга оширилади.

Юк ташишни амалга ошириш даврида йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш мақсадида кузатувчи махсус автомобиль чорраҳаларда транспорт воситаларининг ҳаракатини тўхтатиши ҳам мумкин.

27. Кузатиб бориш вақтида Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати кузатувчи махсус автомобилнинг чироқ-маёқчаси ёқилган бўлиши керак.

Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати кузатувчи махсус автомобиллари, ҳимоя қилувчи ва юк ташишни амалга ошираётган транспорт воситалари кундуз куни габарит ҳамда яқинни ёритувчи чироқлари ёқилган ҳолда ҳаракатланиши шарт.

28. Юкни ташиш йўналиши икки ва ундан ортиқ вилоят ҳудудидан ўтса, Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати патруль автомобилининг кузатиб бориш тартиби кузатув учун рухсат берган Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органи томонидан белгиланади. Бу ҳақда йўналиш бўйича ҳудудий йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармалари хабардор этилади.

29. Жорий этилган йўналиш бўйича ҳаракатланиш бошланишидан аввал транспорт воситаси Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходими ва юк ташишни амалга ошираётган ташкилотнинг вакили томонидан кўздан кечирилади.

Рухсатнома ва йўналиш чизмаси транспорт воситасининг ва юкнинг йўл ҳаракати қоидаларига ҳамда мазкур Қоидалар талабларига мувофиқлиги ҳақида муҳр билан тасдиқланади (бундай ёзуви бўлмаган рухсатнома ҳақиқий ҳисобланмайди).

Рухсатнома ва йўналиш чизмаси ҳайдовчи ёки транспорт воситасини кузатиб боровчи шахсда бўлиши, ҳаракатланиш йўналиши транспорт воситасининг йўл варақасида кўрсатилиши шарт.

IV. Ҳайдовчиларга қўйиладиган қўшимча талаблар

30. Тегишли тоифадаги транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқига ва тажрибасига эга бўлган ҳайдовчиларга катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташувчи транспорт воситасини бошқаришга рухсат берилади.

31. Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташиш даврида ҳайдовчилар мазкур Қоидалар ва йўл ҳаракати қоидалари талабларига риоя қилишлари шарт.

32. Ҳаракатланиш жараёнида ҳайдовчилар қуйидагиларни бажаришга мажбур:

карама-қарши томондан келаётган транспорт воситаларига хавф туғдирмай ва ҳалақит бермай ўтказиб юбориш учун барча чораларни кўришга, керак бўлса тўхтаб туриш;

ҳаракатланишдаги транспорт воситаларига ҳалақит бермаслик мақсадида ва орқа томонда ҳаракатланаётган транспорт воситаларининг қувиб ўтишларига шароит яратиш учун вақти-вақти билан қулай жойларда тўхташ;

фақат куннинг ёруғ вақтида ҳаракатланиш (Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати розилиги билан истисно тариқасида рухсат этилганларидан ташқари).

33. Ҳайдовчиларга қуйидагилар тақиқланади:

50 км/соат ва ундан ортиқ тезликда ҳаракатланаётган транспорт воситаларини қувиб ўтиш;

бошқа транспорт воситаларини шатакка олиш;

йўл марзаси бўйлаб ҳаракатланиш;

белгиланган ҳаракатланиш йўналишини ўзбошимчалик билан ўзгартириш;

йўлнинг минтақасида жойлашган махсус тўхташ жойларидан ташқарида тўхташ.

34. Юкни ташиш пайтида тасдиқланган йўналишга қатъий риоя қилиниши шарт. Агар юк ташишда тасдиқланган йўналишни ўзгартириш зарур бўлиб қолса, юкни ташишни амалга ошираётган ташкилот ўзгартирилган йўналиш бўйича янги рухсатнома олиши керак.

**V. Транспорт воситаларининг техник ҳолати ва
жиҳозланишига ҳамда юкларнинг белгиланишига
қўйиладиган қўшимча талаблар**

35. Техник кўрсаткичлари катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташишга мўлжалланмаган транспорт воситаларидан фойдаланиш тақиқланади.

36. Транспорт воситаларида ташилаётган катта ҳажмли юкларни мустаҳкам тутиб туриш учун мўлжалланган барча мослама ва қурилмалар суриладиган (йиғиладиган) қилиб тайёрланган бўлиб, катта ҳажмли юк ортлмаган вақтда транспорт воситасининг габарит ўлчамлари белгиланган талабларга жавоб берадиган ҳолатда бўлиши керак.

37. Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни ташишни амалга ошираётган транспорт воситасининг техник ҳолати йўл ҳаракати қоидаларига, ишлаб чиқарувчи корхона ҳамда мазкур Қоидалар талабларига жавоб берадиган бўлиши керак.

38. Автопоезд ҳаракатланаётганда тиркаманинг ён томонларга тебраниши тортувчи автомобилга нисбатан ҳар бир томон учун габарит ўлчамларидан 3 фоиздан ошмаслиги керак.

39. Автопоездни тўхтатиш тизими тортувчи автомобилнинг тўхтатиш педалидан ишлаши керак ва тўхтатиш кучи унинг бўлинмалари бўйича шундай таъминланиши лозимки, бунда автопоезд тўхташ пайтида «йиғилиш» ҳолати рўй бермаслиги зарур.

40. Тиркамалар билан ишлаш учун мўлжалланган тортувчи автомобилнинг тиркама ва ярим тиркама билан боғловчи ускуналари узилганда, уларда тўхтатиб қолувчи ишчи ёки авария мосламалари бўлиши шарт.

41. Тортувчи автомобилдан ажратилган, юкланган тиркама ва ярим тиркамалар 16 фоизли қияликда ҳам мустаҳкам туришини таъминловчи мосламалар билан жиҳозланиши ҳамда ҳаракатланишда уларнинг барча филдиракларига таъсир этувчи тортувчи автомобиль билан боғловчи қисми узилганда ўз-ўзидан (автоматик) тўхтатишни таъминловчи ишчи тўхтатиш тизими бўлиши шарт.

42. Оғир вазнли юкларни ташишга мўлжалланган автопоезднинг ҳар бир бўғинида камида иккитадан тўхтатиш понаси бўлиши керак (қияликларда тўхташга мажбур бўлганда фойдаланиш учун).

43. Автомобиль кабинаси чап ва ўнг томондан орқани кўрсатувчи иккита кўзгу билан жиҳозланиб, бу кўзгулар ташилаётган юкнинг ҳажмларини ҳисобга олган ҳолда горизонтал ва вертикал текисликларнинг етарли даражада кўринишини таъминлаши керак.

Орқа томонни кўрсатувчи кўзгулар автомобиль ўқиға параллел йўналтирилган, 20 — 25 килограмм билан таъсир қилганда олди ва орқага сурилишини таъминловчи мосламага эга бўлиши керак.

44. Узунлиги 6 метрдан ортиқ бўлган транспорт воситалари, шунингдек тортувчи автомобиллар белгиланган тартибда ён томонидан бурилишни кўрсатувчи чироқлар билан қўшимча равишда жиҳозланган бўлиши керак.

45. Тиркама ва ярим тиркамали юк автомобиллари кабинасининг устки ўрта қисмига автопоезд ҳақида огоҳлантирувчи ичи ёритиладиган, тенг томонли (томони 250 миллиметр), сариқ рангдаги белги ўрнатилган бўлиши керак. Автопоездни белгилаш учун кабина устки қисмига горизонтал жойлашган сариқ рангли 3 та чироқ ўрнатиш мумкин.

46. Тиркама ва ярим тиркаманинг орқа томонига 2 та қизил рангдаги ёруғлик қайтарувчи мослама ўрнатилади. Уларнинг ҳар бири тенг томонли учбурчак (томонлари 150 миллиметрдан 200 миллиметргача) шаклида бўлиб, учлари юқорига қаратилган ҳолда, кенглик бўйича ташқи ҳажмдан 0,4 метрдан ортиқ бўлмаган масофада ўрнатилиши керак. Тиркама ёки ярим тиркаманинг олдинги деворида юмалоқ шаклдаги 2 та (диаметри 0,2 метргача) ташқи ҳажмдан 0,15 метрдан ортиқ бўлмаган масофада оқ ёруғ қайтаргич ўрнатилиши керак.

47. Транспорт воситасининг олди ёки орқа томонининг ҳажмидан 1 метр чиқиб турган ёки кенглиги бўйича олдинги ёки орқа ҳажм чироқларининг ташқи қирраларидан 0,4 метрга чиқиб турган юк кундуз куни орқа ва олдида огоҳлантирувчи тахтача ёки байроқчалар (400 x 400 миллиметр) билан белгиланади. Улар диагональ бўйича кенглиги 50 миллиметр бўлган қизил ва оқ чизиқлар билан кетма-кет чизилган бўлиши керак.

Тунги вақтда эса ёки кўриниш масофаси етарли бўлмаган шароитда ёруғлик қайтарувчи мосламалар ва чироқлар (олдида оқ, орқасида қизил рангли) ўрнатилган бўлиши керак. Узунлиги ва кенглиги бўйича транспорт воситалари белгиланган талабга жавоб бермаса, бундай транспорт воситаларининг барчаси юқорида баён қилинганидек жиҳозланиши керак.

48. Баландлиги йўл сатҳидан 4,5 метр ва ундан ортиқ юкларни ташиш вақтида юкли транспорт воситасининг олдида ҳаракатланаётган ҳимоя қилувчи автомобилга битта ёки иккита огоҳлантирувчи сариқ рангли чироқча ўрнатилиши мумкин, бу чироқлар тунги вақтда ёки кўриниш етарли бўлмаган шароитларда ёқилади. Чироқчалар ташилаётган юк ҳажмининг юқори чегарасидан 5 — 10 сантиметр баланд қилиб ўрнатилади ва улар асосий тортувчи автомобиль ҳайдовчисига кўриниб туриши керак.

49. Автопоезднинг узунлиги 20 метрдан ортиқ бўлса транспорт воситасининг орқа томонига махсус тахтача ўрнатилади. Унда автопоезднинг ҳақиқий узунлигини кўрсатувчи ёзув бўлиши керак (5-илова).

50. Юк ташиётган автомобилга ҳимоя қилувчи, шатакка олувчи ва итарувчи автомобиллардан ташқари, техник таъмирлаш учун зарур бўлган қўшимча махсус транспорт воситалари (чилангарлик устахоналари, автокўтаргич ва бошқалар) ажратилиши мумкин.

VI. Оғир вазнли транспорт воситаларининг сунъий иншоотлардан ўтишдаги алоҳида ҳолатлари

51. Оғир вазнли юкларни ташувчи транспорт воситаларининг сунъий иншоотлардан ўтиши йўл ташкилотлари томонидан мазкур Қоидалар талабларига асосан белгиланади.

52. Йўл ташкилотлари 30 тоннадан кам оғирликка мўлжалланган барча сунъий иншоотлар олдига белгиланган тартибга асосан «Чегараланган оғирлик» — огоҳлантирувчи йўл белгисини ўрнатиши керак.

53. Агар транспорт воситасининг ҳақиқий оғирлиги меъёрий оғирлик ўлчамларидан ортиқ бўлса (3-илова), лекин 4-иловада келтирилган бирликлардан юқори бўлмаса, бу ҳолда транспорт воситаси қуйидагиларга риоя қилиш шarti билан ўтказиб юборилиши мумкин:

сунъий иншоотларда ҳаракатланаётганда у ерда бошқа транспорт воситалари бўлмаслиги керак;

юк ортилган транспорт воситаси йўл қатнов қисмининг ўқи бўйича 10 км/соатдан юқори бўлмаган тезлик билан ҳаракатланиши керак.

54. Агар транспорт воситасининг умумий оғирлиги 4-иловада келтирилган ўлчамлардан ортиқ бўлса, (бошқа йўналишдан айланиб ўтиш, бошқа транспорт русуми билан ташиш, юкни бўлиб ташиш мумкин бўлмаган тақдирда) юк ташишни амалга ошираётган ташкилот ҳаракатланишга рухсатнома олиши учун тегишли ташкилотларга 3 ой олдин буюртма бериши керак. Буюртмада мазкур Қоидаларнинг 14-бандига мувофиқ маълумотлар берилган бўлиши зарур.

Тегишли ташкилотлар буюртмани олгандан кейин бир ҳафтадан ортиқ бўлмаган муддатда сунъий иншоотдан юриш мумкин ёки мумкин эмаслиги ҳақида хабар берадилар.

55. Оғирлиги меъёрдан юқори бўлган транспорт воситасини сунъий иншоотдан хавфсиз ва бетўхтов ўтказиш учун унинг сунъий иншоот ўқи бўйича 10 км/соатдан ортиқ бўлмаган тезликда бир текисда, тўхтамасдан ҳаракатланиши таъминланиши керак.

Транспорт воситасининг сунъий иншоот орқали ҳаракатланиши фақат сунъий иншоотдан фойдаланувчи ташкилот билан келишилган ҳолда, унинг тагидан ўтаётган барча транспорт воситаларининг ҳаракати вақтинчалик тўхтатилгандан кейин амалга оширилади.

Меъёрдан ортиқ юк ортилган транспорт воситасини сунъий иншоотдан ўтказиш вақтида бошқа транспорт воситалари ва пиёдаларнинг ҳаракати тақиқланади.

Мажбурий тўхташ рўй берган ҳолларда транспорт воситасини сунъий иншоотдан зудлик билан олиш чораларини кўриш керак.

56. Транспорт воситасининг орқа томонида бошқариладиган бурилувчи тиркама бўлган ҳолларда унинг оператори ва тортувчи автомобиль ҳайдовчиси ўртасида ишончли радио ёки телефон алоқаси мавжуд бўлиши керак.

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни
автомобиль транспортида ташишда ҳаракат
хавфсизлигини таъминлаш қоидаларига
1-ИЛОВА

Автотранспорт воситаларининг рухсат этилган МАССАСИ

Т/р	Автотранспорт воситаларининг турлари	Гуруҳлар бўйича тўлиқ массаси, тн	
		А	В
1	2	3	4
1.	Юк автомобиллари:		
	икки ўқли	18	12
	уч ўқли	24	16
	ҳаволи ёки унга эквивалент подвеска билан жиҳозланган, икки жуфт гилдиракли етакчи ўқи бўлган уч ўқли	25	16
	тўрт ўқли	30	22
	ҳар бири 2 жуфт гилдиракдан иборат ва ҳаволи ёки унга эквивалент подвеска билан жиҳозланган 2 та етакчи ўқи бўлган 4 ўқли	32	24
2.	Аралаш транспорт воситаларининг қисмини ташкил этувчи транспорт воситалари:		
	икки ўқли тиркама	18	12
	уч ўқли тиркама	24	16
3.	Аралаш транспорт воситалари:		
	оғир автопоездлар, бир ўқли ярим тиркамали икки ўқли юкортгич	28	18
	ўқлари орасидаги масофа 1,3 метрдан 1,8 метргача бўлган икки ўқли ярим тиркамали икки ўқли юкортгич	36	23
	ўқлари орасидаги масофа 1,8 метрдан ошадиган икки ўқли ярим тиркамали икки ўқли юкортгич (агар автопоезд 18 тоннали юк автомобили ва 20 тоннали ярим тиркамадан иборат бўлса ва етакчи ўқи қўш гилдиракли ва ҳаволи ёки унга эквивалент подвеска билан жиҳозланган бўлса, рухсат этилган оғирлик 2 тоннага оширилиши мумкин)	38	24
	уч ўқли ярим тиркамали икки ўқли юкортгич	40	28,5
	икки ўқли ярим тиркамали уч ўқли юкортгич		
	уч ўқли ярим тиркамали уч ўқли юкортгич		
	40 футли ISO контейнерни ташувчи уч ўқли ярим тиркамали уч ўқли юкортгич	44	32
4.	Тиркамали автопоездлар:		
	икки ўқли тиркамали икки ўқли юк автомобили	36	24
	уч ўқли тиркамали икки ўқли юк автомобили	42	30
	икки ўқли тиркамали уч ўқли юк автомобили	42	30
	уч ўқли тиркамали уч ўқли юк автомобили	44	32
5.	Автобуслар:		
	икки ўқли	18	12
	уч ўқли	24	16
	шарнирли уланган уч ўқли	28	—
	шарнирли уланган тўрт ўқли	28	—

Изоҳлар:

1. Якка автомобиллар (юкортгичлар) учун тўлиқ массаси 30 тоннадан ортишига рухсат этилмайди.

2. Автотранспорт воситалари тўлиқ массасининг чегаравий миқдорлари ўқлар бўйича бир текис тақсимланганда ўқларга тушадиган оғирликлар фоизи 35% дан ортиқ бўлмаса, олдинги ўқ учун эса 40% дан ошмаса рухсат этилади.

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортида ташишда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш қоидаларига
2-ИЛОВА

Ўқ бўйича вазн белгилари (оғир юкланган юкнинг филдираклар орқали йўлга кўрсатадиган таъсири)

Оралиқ ўқлар орасидаги масофа, метр	Ўққа тушувчи оғирлик, тонна	
	А гуруҳи	В гуруҳи
2,5 ва ундан ортиқ	13,0	6,0
1,39 дан 2,5 гача	9,0	5,5
1,25 дан 1,39 гача	8,0	5,0
1,0 дан 1,25 гача	7,0	4,5

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни автомобиль транспортида ташишда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш қоидаларига
3-ИЛОВА

Меъёрий оғирлик ўлчамлари

Кўприкка тушувчи оғирликнинг ҳисоб тизими	Меъёрий оғирлик	
	Умумий ҳақиқий вазн, тн.	Минимал база, метр
Н 8 ва НГ-30	10,5 дан ортиқ эмас	4
Н10 ва НГ-60	13,0 дан ортиқ эмас	4
Н13 ва НГ-60	17,0 дан ортиқ эмас	4
Н18 ва НК-80	30,0 дан ортиқ эмас	6,8
Н30 ва НК-80	30,0 дан ортиқ эмас	6,8

Изоҳ:

НГ — (занжирли оғирлик).

НК — (филдиракли оғирлик).

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни
автомобиль транспортида ташишда ҳаракат
хавфсизлигини таъминлаш қоидаларига
4-ИЛОВА

Меъёрдан юқори бўлган оғирлик ўлчамлари

Кўприкка тушувчи оғирликнинг ҳисоб тизими	Меъёрдан юқори бўлган оғирлик		
	Умумий ҳақиқий вазн, т. к.	Ўққа тушувчи оғирлик, тн.	База, метр
Н 8 ва НГ-30	30 дан ортиқ эмас	7,6 дан ортиқ	4 дан кам
Н10 ва НГ-60	60 дан ортиқ эмас	9,5 — 13	5
Н13 ва НГ-60	60 дан ортиқ эмас	16	5
Н18 ва НК-80	80 дан ортиқ эмас	20	3,6
Н30 ва НК-80	80 дан ортиқ эмас	20	3,6

Катта ҳажмли ва оғир вазнли юкларни
автомобиль транспортида ташишда ҳаракат
хавфсизлигини таъминлаш қоидаларига
5-ИЛОВА

Узун ўлчамли транспорт воситаси белгиси

